

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

19. detsember 2019*

Eelotsusetaotlus – ELTL artiklid 56 ja 57 – Teenuste osutamise vabadus – Direktiiv 96/71/EÜ – Kohaldatavus – Artikli 1 lõike 3 punkt a – Töötajate lähetamine seoses teenuste osutamisega – Teenuste osutamine rahvusvahelistes rongides – Riigisisesed õigusnormid, millega kehtestatakse halduskohustused seoses töötajate lähetamisega

Kohtuasjas C-16/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) 15. detsembri 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 9. jaanuaril 2018, menetluses

Michael Dobersberger

versus

Magistrat der Stadt Wien,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid J.-C. Bonichot, M. Vilaras, E. Regan, M. Safjan ja S. Rodin, kohtunikud L. Bay Larsen (ettekandja), T. von Danwitz, C. Toader, D. Šváby, C. Vajda, F. Biltgen, K. Jürimäe ja C. Lycourgos,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: osakonnajuhataja D. Dittert,

arvestades kirjalikku menetlust ja 12. märtsi 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- M. Dobersberger, esindaja: *Rechtsanwältin* A. Werner,
- Austria valitsus, esindajad: J. Schmoll ja G. Hesse,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Vlácil ja J. Pavliš,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja D. Klebs, hiljem D. Klebs,
- Prantsuse valitsus, esindajad: R. Coesme ja E. de Moustier,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

- Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér, G. Koós ning M. M. Tátrai,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Kellerbauer ja L. Malferrari,

olles 29. juuli 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artikleid 56 ja 57 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiivi 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega (EÜT 1997, L 18, lk 1; ELT eriväljaanne 05/02, lk 431) ja eelkõige selle artikli 1 lõike 3 punkti a.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille pooled on Michael Dobersberger ja Magistrat der Stadt Wien (Viini linnavalitsus, Austria) ning mis puudutab M. Dobersbergerile määratud kriminaalõiguslikku laadi haldussanktsioone mitme sellise halduskohustuse rikkumise eest, mis on ette nähtud Austria sotsiaalõiguse sätetes, millega reguleeritakse töötajate lähetamist selle liikmesriigi territooriumile.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 96/71 põhjenduse 15 kohaselt „tuleks sätestada, et teatavatel toodete kokkupaneku ja/või paigaldamise selgelt määratletud juhtudel ei kohaldata töötasu miinimummäärade ja tasulise põhipuhkuse minimaalse pikkuse sätteid“.
- 4 Direktiivi artiklis 1 „Reguleerimisala“ on sätestatud:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse liikmesriigis asuvate ettevõtjate suhtes, kes seoses riikidevahelise teenuste osutamisega lähetavad töötajaid lõike 3 kohaselt liikmesriigi territooriumile.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata merekaubaveoettevõtjate merdsõitvate töötajate suhtes.

3. Käesolevat direktiivi kohaldatakse niivõrd, kui võrd lõikes 1 nimetatud ettevõtjad võtavad ühe järgmistest riikidevahelistest meetmetest:

- a) ettevõtja lähetab töötajad liikmesriigi territooriumile oma nimel ja juhtimisel lepingu alusel, mis on sõlmitud lähetava ettevõtja ja kõnealuses liikmesriigis tegutseva lepinguosalise vahel, kellele teenused on mõeldud, kui lähetav ettevõtja ja töötaja on lähetamise ajaks sõlminud töösuhte;
- b) ettevõtja lähetab töötajad liikmesriigi territooriumil asuvasse kontsernile kuuluvasse asutusse või ettevõttesse, kui lähetav ettevõtja ja töötaja on lähetamise ajaks sõlminud töösuhte;
- c) ajutist tööjõudu vahendav ettevõtja või töötajate vahendamise tegelev ettevõtja vahendab töötaja liikmesriigi territooriumil asuvale või tegutsevale ettevõtjale, kui ajutist tööjõudu vahendav ettevõtja või töötajate vahendamise tegelev ettevõtja on töötajaga lähetamise ajaks sõlminud töösuhte.

[...]“.

5 Direktiivi artikkel 2 „Mõisted“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmist mõistet: lähetatud töötaja – töötaja, kes piiratud aja jooksul teeb oma tööd muu liikmesriigi territooriumil kui riik, kus ta tavaliselt töötab.

2. Käesoleva direktiivi kohaldamisel vastab töötaja mõiste selle liikmesriigi õiguses kehtivale mõistele, mille territooriumile töötaja on lähetatud.“

6 Direktiivi 96/71 artiklis 3 „Töötingimused“ on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid tagavad olenemata töösuhte suhtes kohaldatavatest õigusaktidest, et artikli 1 lõikes 1 nimetatud ettevõtjad kindlustavad oma territooriumile lähetatud töötajatele töötingimused, mille liikmesriik, milles töö tehakse, on sätestanud:

– õigusnormidega

ja/või

– lõike 8 tähenduses üldiselt kohaldatavaks tunnistatud kollektiivlepingutega või vahekohtu otsustega, niivõrd kui need käsitlevad lisas nimetatud toiminguid, järgmistes küsimustes:

- a) maksimaalne tööaeg ja minimaalne puhkeaeg;
- b) tasulise põhipuhkuse minimaalne pikkus;
- c) töötasu miinimummäärad, kaasa arvatud ületunnitöötasud; seda punkti ei kohaldata täiendavate kutsealaste vanaduspensioniskeemide suhtes;
- d) töötajate vahendamise tingimused, eelkõige ajutist tööjõudu vahendavate ettevõtjate poolt vahendatavate töötajate puhul;
- e) töötervishoid, -ohutus ja -hügieen;
- f) rasedate või hiljuti sünnitanud naiste ning laste ja noorte töötingimuste suhtes kohaldatavad kaitsemeetmed;
- g) meeste ja naiste võrdset kohtlemist ning muud diskrimineerimist keelavad sätted.

[...]

2. Toodete esmase kokkupaneku ja/või paigaldamise korral, kui see on kauba tarnelepingu lahutamatu osa ning vajalik tarnitud kauba kasutuselevõtmiseks ning kui töö tegijad on tarniva ettevõtja oskustöölised ja/või spetsialistid, ei kohaldata lõike 1 esimese lõigu punkte b ja c juhul, kui lähetus ei ole pikem kui kaheksa päeva.

Seda sätet ei kohaldata lisas loetletud ehitustööde suhtes.

3. Liikmesriigid võivad pärast nõupidamist tööandjate ja töötajatega ning vastavalt iga liikmesriigi traditsioonidele ja tavadele otsustada, et lõike 1 esimese lõigu punkti c ei kohaldata artikli 1 lõike 3 punktides a ja b nimetatud juhtudel, kui lähetus ei kesta üle ühe kuu.

4. Liikmesriigid võivad siseriiklike õigusaktide ja/või tavade kohaselt sätestada erandite tegemise lõike 1 esimese lõigu punktist c juhtudel, mis on nimetatud artikli 1 lõike 3 punktides a ja b, ning liikmesriigi otsusest käesoleva artikli lõike 3 tähenduses kollektiivlepingutega käesoleva artikli lõike 8 tähenduses ühel või mitmel tegevusalal, kui lähetus ei kesta üle ühe kuu.

5. Liikmesriigid võivad sätestada erandid lõike 1 esimese lõigu punktidest b ja c juhtudel, mis on nimetatud artikli 1 lõike 3 punktides a ja b, põhjusel, et kavandatav töö on väikese mahuga.

Liikmesriigid määravad esimeses lõigus nimetatud võimaluse kasutamise korral kindlaks kriteeriumid, millele kavandatav töö peab vastama, et seda käsitataks „väikesemahulisena“.

[...]

7. Lõiked 1–6 ei piira töötajate jaoks soodsamate töötingimuste kohaldamist.

[...]

10. Käesolev direktiiv ei takista liikmesriike kooskõlas asutamislepingu ja võrdse kohtlemise põhimõttega kohaldamast oma riigi ja muude riikide ettevõtjate suhtes:

- töötingimusi muudes kui lõike 1 esimeses lõigus nimetatud küsimustes, kui tegemist on avaliku korra sätetega,
- töötingimusi, mis on ette nähtud kollektiivlepingute või vahekohtu otsustega lõike 8 tähenduses ning on seotud muude kui lisas loetletud toimingutega.“

Austria õigus

- 7 Töölepinguõiguse kohandamise seaduse (Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz; *BGBL.*, 459/1993) väljaandes *BGBL.* I, 152/2015 avaldatud redaktsiooni (edaspidi „AVRAG“) § 7b, mis oli vastu võetud direktiivi 96/71 ülevõtmiseks riigisisese õigusesse, oli sõnastatud järgmiselt:

„Nõuded välismaistele tööandjatele, kelle asukoht on Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis

(1) Tööandja poolt, kelle asukoht on Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis (v.a Austria), Austriasse tööle lähetatud töötaja omandab lähetuse ajaks, ja ilma et see piiraks töösuhet reguleerivate seaduste ja määruste kohaldamist, automaatselt õiguse

1. vähemalt seaduse, määruse või kollektiivlepinguga fikseeritud miinimumtöötasule, mida võrreldavad tööandjad on kohustatud võrreldavate töötajate töökohas maksma [...];

[...]

Isikut, kelle asukoht on Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis (v.a Austria), käsitatakse seoses lõigete 3–5 ja 8 [ning] § 7d lõikega 1 [...] tööandjana tema käsutuses olevate töötajate suhtes, kes on Austriasse tööle lähetatud. [...]

[...]

(3) Lõike 1 tähenduses tööandjad peavad Austriasse tööle lähetatud töötajate kasutamise deklareerima vähemalt üks nädal enne kõnealuse töö algust ebaseadusliku töötamise järelevalve keskbüroos [...]

(4) Lõikes 3 osutatud deklaratsioon esitatakse iga lähetuse kohta eraldi ja see peab sisaldama järgmisi andmeid:

1. lõike 1 tähenduses tööandja nimi, aadress ja tegevusluba või tegevusala [...];

[...]

6. lähetuse kogukestus ning iga töötaja Austrias töötamise algusaeg ja eeldatav kestus, iga töötaja jaoks kokkulepitud normaaltöötaja ja töökoha tingimused;
7. Austria õigusaktide kohaselt igale töötajale makstava töötasu summa ja tööandjaga loodud töösuhte algus;
8. töötamise asukoht (täpne aadress) Austrias (ja muud töö tegemise kohad Austrias);
9. tegevuse ja töötaja kasutamise laad, võttes arvesse vastavat Austria kollektiivlepingut;

[...]

(5) Kui lähetatud töötajatel ei ole kohustust liituda Austria sotsiaalkindlustusskeemiga, peavad löike 1 tähenduses tööandjad hoidma riigi territooriumil töötamise kohas (või muus töö tegemise kohas) kättesaadavana dokumendid töötaja sotsiaalkindlustussüsteemis kindlustamise kohta ([nõukogu 14. juuni 1971. aasta] määruse (EMÜ) nr 1408/71 [sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes (EÜT 1971, L 149, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 35]) kohane sotsiaalkindlustusdokument E 101, [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta] määruse (EÜ) nr 883/04 [sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72]) kohane sotsiaalkindlustusdokument A1) ning lõigetes 3 ja 4 osutatud deklaratsioonid töötamise (või muu töö tegemise) asukoha kohta riigi territooriumil või tegema need kindlustusmaksleid koguvale ametiasutusele elektrooniliselt otse ligipääsetavaks [...].“

8. Seoses töötasudokumentide kättesaadavaks tegemise kohustusega on AVRAG §-s 7d, millega samuti võetakse riigisisesse õigusesse üle direktiiv 96/71, eelkõige sätestatud, et tööandjad peavad kogu lähetuse ajal hoidma töötamise kohas kättesaadavana saksakeelse töölepingu või teenistuslehe ja palgalehe, töötasu maksmist või pangaülekannete tegemist tõendavad dokumendid, palgatõendid, tegelikult töötatud aja registreerimislehed ja palgaastmete määramisega seotud dokumendid, mis võimaldavad tõendada, et õigusaktide nõuete kohaselt tasumisele kuuluv töötasu on lähetatud töötajale töötamise perioodil välja makstud.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

9. Österreichische Bundesbahnen (Austria riiklik raudtee-ettevõtja, edaspidi „ÖBB“) sõlmis D. GmbH-ga, kelle asukoht on Austrias, ajavahemikuks 2012–2016 teenuste hankelepingu, mis seisnes tema teatud rongidel restoranivagunite käitamises või vaguniteeninduse osutamises. Lepingu täitmise eest vastutas aga siiski Ungari õiguse alusel asutatud äriühing Henry am Zug Hungary Kft. (edaspidi „H. Kft.“) rea alltöövõtulepingute kaudu, mille sõlmimises osales H. GmbH, kelle asukoht on samuti Austrias.
10. H. Kft. tagas teenuste osutamise teatud ÖBB rongides, mis ühendasid Salzburgi (Austria) või Münchenit (Saksamaa) lähte- või lõppjaamaga Budapest (Ungari), Ungaris elavate töötajate poolt, kellest enamiku on H. Kft. käsutusse andnud teine Ungari ettevõtja ja ülejäänud oli H. Kft. otse tööle võtnud.
11. Kõikide neid teenuseid osutavate töötajate elukoht, sotsiaalkindlustus ja huvide kese oli Ungaris ning nad alustasid ja lõpetasid töö Ungaris. Budapestis pidid nad võtma vastu kauba, see tähendab sinna ladustatud toidu ja joogid, ja laadima need rongile. Samuti pidid nad Budapestis pidama arvestust varude üle ja arvutama käibe. Niisiis toimus kogu asjaomases põhikohtuasjas kõnealune töösooritus Ungaris, välja arvatud teenused, mida tuli osutada rongides.

12 Viini raudteejaamas (Austrias) 28. jaanuaril 2016 korraldatud kontrolli tulemusel tunnistati H. Kft. juhataja M. Dobersberger süüdi tööandjana Ungari kodanikest töötajatele, kelle see äriühing oli Austria territooriumile lähetanud ÖBB teatud rongides vaguniteeninduse osutamiseks, seetõttu, et nimetatud äriühing:

„1) ei olnud AVRAG § 7b lõiget 3 rikkudes nädal aega enne seda, kui lähetatud töötajad alustasid Austrias töötamist, teavitanud pädevat Austria asutust kõnealuste töötajate tööleasumisest;

2) ei olnud AVRAG § 7b lõiget 5 rikkudes riigisisestes töö tegemise kohtades hoidnud kättesaadavana dokumente selle kohta, et töötajad on kindlustatud sotsiaalkindlustussüsteemis, ja

3) ei olnud AVRAG § 7d lõiget 1 rikkudes nimetatud töö tegemise kohtades hoidnud kättesaadavana saksa keeles koostatud töölepingut, tõendeid väljamakstud töötasu kohta ega dokumente töötasuastmete kohta.“

13 Seetõttu määrati M. Dobersbergerile halduskohustuste rikkumise eest kriminaalõiguslikku laadi haldussanktsioonid.

14 Viimati nimetatud isik vaidlustad need karistused edutult Verwaltungsgericht Wienis (Viina halduskohus, Austria). M. Dobersberger esitas Verwaltungsgericht Wiener (Viini halduskohus) otsuse peale kassatsioonkaebuse Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus).

15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et tema menetluses olevas vaidluses on tekkinud küsimused direktiivi 96/71 ja eelkõige selle artikli 1 lõike 3 punkti a ning ELTL artiklite 56 ja 57 tõlgendamise kohta.

16 Nendel asjaoludel otsustas Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi 96/71 ja eelkõige selle artikli 1 lõike 3 punkti a kohaldamisalasse kuulub ka selliste teenuste osutamine nagu reisijate toitlustamine, vaguniteenindus või puhastusteenused, mida osutavad lähetavas liikmesriigis (Ungari) asuva teenuseosutaja töötajad, täites lepingut raudtee-ettevõtjaga, kelle asukoht on vastuvõtvas liikmesriigis (Austria), kui neid teenuseid osutatakse rahvusvahelistes rongides, mis sõidavad ka läbi vastuvõtva liikmesriigi?

2. Kas direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkt a hõlmab ka juhtumit, kus teenuseosutaja, kelle asukoht on lähetavas liikmesriigis, ei osuta esimeses küsimuses nimetatud teenuseid mitte selleks, et täita lepingut vastuvõtvas liikmesriigis asuva raudtee-ettevõtjaga, kellele kõnealuseid teenuseid lõppkokkuvõttes osutatakse (teenusesaaja), vaid selleks, et täita lepingut muu ettevõtjaga, kelle asukoht on vastuvõtvas liikmesriigis ja kes on omakorda sõlminud lepingu raudtee-ettevõtjaga (alltöövõtuhel)?

3. Kas direktiivi artikli 1 lõike 3 punkt a hõlmab ka juhtumit, kus teenuseosutaja, kelle asukoht on lähetavas liikmesriigis, ei rakenda esimeses küsimuses nimetatud teenuste osutamiseks mitte enda töötajaid, vaid muu ettevõtja töötajaid, kes anti tema käsutusse juba lähetavas liikmesriigis?

4. Olenemata vastustest esimesele kuni kolmandale küsimusele: kas liidu õigusega, eelkõige teenuste osutamise vabadusega (ELTL artiklid 56 ja 57) on vastuolus riigisisene õigusnorm, mis kohustab ettevõtjaid, kes lähetavad töötajaid muu liikmesriigi territooriumile teenuste osutamiseks, tingimata järgima töötingimusi direktiivi 96/71 artikli 3 lõike 1 tähenduses ja täitma kaasnevaid kohustusi (nagu eelkõige kohustus teatada vastuvõtva liikmesriigi asutusele töötajate piiriülesest lähetamisest ja kohustus hoida kättesaadavana töötasuarvestusega seotud dokumente ning dokumente kõnealuste töötajate kindlustamise kohta sotsiaalkindlustussüsteemis) ka neil juhtudel, kus (esiteks) kuuluvad piiriülesest lähetatud töötajad piiriülesest tegutseva raudtee-ettevõtja või sellise ettevõtja,

kes osutab raudtee-ettevõtjale tüüpilisi teenuseid (reisijate toitlustamine; vaguniteenindus) oma rongides, mis ületavad liikmesriikidevahelisi piire, rongipersonali hulka, ja kus (teiseks) ei põhine lähetamine ühelgi teenuste osutamise lepingul või igal juhul sellisel teenuste osutamise lepingul, mis on sõlmitud lähetava ettevõtja ja muus liikmesriigis tegutseva teenusesaaja vahel, kuna lähetava ettevõtja kohustus osutada teenust muus liikmesriigis asuvale teenusesaajale põhineb alltöövõtulepingutel (alltöövõtuahel), ja kus (kolmandaks) ei ole lähetatud töötajatel töösuhet lähetava ettevõtjaga, vaid nad on sõlminud töölepingu kolmanda ettevõtjaga, kes on andnud oma töötajad lähetava ettevõtja käsutusse juba lähetava ettevõtja asukohaliikmesriigis?“

Kolme esimese eelotsuse küsimuse vastuvõetavus

- 17 Prantsuse valitsus kahtleb kolme esimese eelotsuse küsimuse vastuvõetavuses, tuginedes 3. detsembri 2014. aasta kohtuotsusele *De Clercq jt* (C-315/13, EU:C:2014:2408), milles Euroopa Kohus otsustas, et direktiivi 96/71 ei kohaldata riigisisestele vaidlustele, mis ei puuduta otseselt lähetatud töötajate töötingimusi, vaid riigisiseste ametiasutuste kohaldatavaid kontrollimeetmeid, et tagada nimetatud töötingimuste järgimine. Käesoleval juhul tundub see aga nii olevat.
- 18 Selles suhtes olgu märgitud, et üksnes asja menetleva ja selle lahendamise eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne on kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õigusnormi tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud vastama (10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Wightman jt*, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 19 Sellest järeldub, et eeldatakse, et liidu õigust puudutavad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õigusnormi tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (vt eelkõige 10. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Wightman jt*, C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 20 Tuleb aga nõustuda kohtujuristiga, kes oma ettepaneku punktis 17 täheldas, et käesolev kohtuasi ei kuulu ühtegi sellisesse kategooriasse, mille puhul võib Euroopa Kohus eelotsuse küsimustele vastamisest keelduda. Pealegi, nagu õigesti väitis Saksamaa valitsus Euroopa Kohtus toimunud istungil, puudutab 3. detsembri 2014. aasta kohtuotsus *De Clercq jt* (C-315/13, EU:C:2014:2408) kontrollimeetmeid, mille eesmärk on tagada selliste riigisiseste sätete järgimine, millega võetakse üle direktiiv 96/71, samas kui kolm esimest eelotsuse küsimust käesolevas kohtuasjas on seotud sellega, kas sama direktiiv on üldse kohaldatav selliste teenuste osutamisele, millega on tegemist põhikohtuasjas.
- 21 Sellega seoses tuleb veel rõhutada, et juhul kui ei ole ilmne, et liidu akti tõlgendus ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude ega esemega, ei puuduta väide, et säte ei ole põhikohtuasjas kohaldatav, eelotsusetaotluse vastuvõetavust, vaid küsimuste sisu (vt selle kohta 4. juuli 2019. aasta kohtuotsus *Kirschstein*, C-393/17, EU:C:2019:563, punkt 28).
- 22 Järelikult on kolm esimest eelotsuse küsimust vastuvõetavad.

Sisulised küsimused

Esimene kuni kolmas küsimus

- 23 Kolme esimese küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti a tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab lepingu raames, mille on sõlminud ühes liikmesriigis asuv ettevõtja teises liikmesriigis asuva ettevõtjaga, kes on lepinguliselt seotud samas liikmesriigis asuva raudtee-ettevõtjaga, vaguniteenindust, puhastusteenuseid või reisijate toitlustamist, mida osutavad esimesena nimetatud ettevõtja töötajad või tema käsutusse samuti esimeses liikmesriigis asuva ettevõtja poolt antud töötajad rahvusvahelistes rongides, mis sõidavad läbi teise liikmesriigi, kui need töötajad teevad olulise osa nende teenuste osutamisega seotud tööst esimese liikmesriigi territooriumil, kus nad alustavad või lõpetavad oma töö.
- 24 Sissejuhatuseks olgu märgitud, et teenuste osutamise vabadust transpordivaldkonnas ei reguleeri ELTL artikkel 56, mis käsitleb üldiselt teenuste osutamise vabadust, vaid ELTL artikli 58 lõike 1 erisäte, mille kohaselt „[t]ransporditeenuste osutamise vabadust käsitletakse transpordi jaotise sätetes“ (22. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Yellow Cab Verkehrsbetrieb, C-338/09, EU:C:2010:814, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika), see tähendab ELTL artiklites 90–100.
- 25 Transpordivaldkonna teenused ei hõlma mitte ainult füüsilisi toiminguid, mis tehakse transpordivahendi abil inimeste või kauba viimiseks ühest kohast teise, vaid ka niisuguse tegevusega olemuslikult seotud teenuseid, isegi kui need ainult täiendavad neid teenuseid (vt selle kohta 15. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Grupo Itevelesa jt, C-168/14, EU:C:2015:685, punktid 46 ja 47, ning 16. mai 2017. aasta arvamus 2/15 (vabakaubandusleping Singapuriga), EU:C:2017:376, punkt 61).
- 26 Sellised teenused aga nagu vaguniteenindus, puhastusteenused või reisijate toitlustamine rongis on küll reisijate rongiveoteenust täiendavad teenused, kuid need ei ole sellega olemuslikult seotud. Sellist veoteenust saab nimelt osutada nendest täiendavatest teenustest sõltumata.
- 27 Järelikult sellised teenused, mis ei ole hõlmatud EL toimimise lepingu transporti puudutava jaotise sätetega, kuuluvad teenuseid käsitlevate ELTL artiklite 56–62 kohaldamisalasse, välja arvatud ELTL artikli 58 lõige 1, ning seega võivad need iseenesest olla hõlmatud direktiiviga 96/71, mis võeti vastu teenuseid puudutavate EÜ artikli 57 lõike 2 ja artikli 66 alusel.
- 28 Tuleb siiski kontrollida, kas sellised teenused, kui neid osutatakse põhikohtuasjas vaidlusalustel asjaoludel, kuuluvad selle direktiivi kohaldamisalasse, nagu see on määratletud direktiivi artiklis 1.
- 29 Sellega seoses tuleneb direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punktist a, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus on oma kolmes esimeses küsimuses konkreetselt viidanud, et seda direktiivi kohaldatakse eelkõige olukorra suhtes, kus ühes liikmesriigis asuv ettevõtja lähetab seoses riikidevahelise teenuste osutamisega töötajaid oma nimel ja juhtimisel teise liikmesriigi territooriumile lepingu alusel, mis on sõlmitud lähetava ettevõtja ja viimati nimetatud liikmesriigis tegutseva teenuse saaja vahel, kui lähetav ettevõtja ja töötaja on lähetamise ajaks sõlminud töösuhte (3. aprilli 2008. aasta kohtuotsus Rüffert, C-346/06, EU:C:2008:189, punkt 19).
- 30 Sama direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on „lähetatud töötaja – töötaja, kes piiratud aja jooksul teeb oma tööd muu liikmesriigi territooriumil kui riik, kus ta tavaliselt töötab“.
- 31 Sellega seoses ei saa töötajat direktiivi 96/71 seisukohast pidada liikmesriigi territooriumile lähetatud töötajaks, kui tema töö ei ole piisavat seost selle territooriumiga. See tõlgendus tuleneb direktiivi 96/71 ülesehitusest ja eelkõige selle artikli 3 lõikest 2 koostoimes põhjendusega 15, milles on ette

nähtud, et väga piiratud teenuste osutamise korral territooriumil, kuhu asjaomased töötajad on saadetud, ei ole selle direktiivi töötasu miinimummäärade ja tasulise põhipuhkuse minimaalse pikkuse sätteid kohaldatavad.

- 32 Peale selle on samast loogikast lähtunud valikuliste erandite puhul, mis on ette nähtud direktiivi 96/71 artikli 3 lõigetes 3 ja 4.
- 33 Sellistel töötajatel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kes teevad olulise osa oma tööst liikmesriigis, milles asub ettevõtja, kes on neile andnud ülesande osutada rahvusvahelistes rongides teenuseid, ja mis hõlmab kõiki selle tööga seotud tegevusi, välja arvatud vaguniteenindus rongireisi ajal, ning kes alustavad ja lõpetavad oma töö selles liikmesriigis, ei ole aga ühe või mitme liikmesriigi territooriumiga, millest need rongid läbi sõidavad, piisavat seost, et neid saaks seal käsitada „lähetatud töötajadena“ direktiivi 96/71 tähenduses.
- 34 Sellega seoses ei oma tähtsust, et asjaomaste teenuste osutamise aluseks on leping, mille see ettevõtja on sõlminud ettevõtjaga, kes asub raudtee-ettevõtjaga samas liikmesriigis ning kes omakorda sõlmis lepingu raudtee-ettevõtjaga, ning et teenuseid osutav ettevõtja on nende osutamise teinud ülesandeks mitte oma töötajatele, vaid töötajatele, kelle on tema käsutusse andnud ettevõtja, kes asub teenuseid osutava ettevõtjaga samas liikmesriigis.
- 35 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kolmele esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti a tuleb tõlgendada nii, et see ei hõlma lepingu raames, mille on sõlminud ühes liikmesriigis asuv ettevõtja teises liikmesriigis asuva ettevõtjaga, kes on lepinguliselt seotud samas liikmesriigis asuva raudtee-ettevõtjaga, vaguniteenindust, puhastusteenuseid või reisijate toitlustamist, mida osutavad esimesena nimetatud ettevõtja töötajad või tema käsutusse samuti esimeses liikmesriigis asuva ettevõtja poolt antud töötajad rahvusvahelistes rongides, mis sõidavad läbi teise liikmesriigi, kui need töötajad teevad olulise osa nende teenuste osutamisega seotud tööst esimese liikmesriigi territooriumil, kus nad alustavad või lõpetavad oma töö.

Neljas küsimus

- 36 Neljanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELTL artiklit 56 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene õigusnorm, millega on ühes liikmesriigis asuv ettevõtja – kes teinud oma töötajatele või töötajatele, kelle on tema käsutusse andnud samas liikmesriigis asuv muu ettevõtja, ülesandeks osutada vaguniteenindust, puhastusteenuseid või reisijate toitlustamist rahvusvahelistes rongides, mis sõidavad läbi teise liikmesriigi – kohustatud lepingu raames, mille on sõlminud esimene ettevõtja selles teises liikmesriigis asuva ettevõtjaga, kes tegutseb samuti selles teises liikmesriigis asuva raudtee-ettevõtja alltöövõtjana, järgima halduskaristuse hoiatusel direktiivi 96/71 artikli 3 lõike 1 tähenduses töötingimusi, mis on jõus teises liikmesriigis, ning esitama selle pädevale asutusele vähemalt üks nädal enne asjaomaste töötajate töö algust deklaratsiooni nende töötajate töölevõtmise kohta ning hoidma nimetatud teise liikmesriigi territooriumil töö tegemise kohtades kättesaadavana esiteks dokumente töötajate sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatuse kohta ning teiseks töölepinguid, töötasu maksmist tõendavaid dokumente ja palgaastmete määramisega seotud dokumente teise liikmesriigi ametlikus keeles.
- 37 Sellega seoses tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktist 35, et direktiivi 96/71 artikli 1 lõike 3 punkti a tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole hõlmatud sellised teenused, nagu on kirjeldatud eelmises punktis.
- 38 Neil asjaoludel ja kuna neljandas küsimuses viidatud riigisiseste õigusnormide konkreetne eesmärk – nagu nähtub eelotsusetaotlusest – on võtta see direktiiv üle ja näha ette hulk täiendavaid kohustusi, mis on mõeldud selleks, et kontrollida nende sätete järgimist, eelkõige miinimumpalga valdkonnas, ei ole vaja sellele küsimusele vastata.

Kohtukulud

- 39 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta direktiivi 96/71/EÜ töötajate lähetamise kohta seoses teenuste osutamisega artikli 1 lõike 3 punkti a tuleb tõlgendada nii, et see ei hõlma lepingu raames, mille on sõlminud ühes liikmesriigis asuv ettevõtja teises liikmesriigis asuva ettevõtjaga, kes on lepinguliselt seotud samas liikmesriigis asuva raudtee-ettevõtjaga, vaguniteenindust, puhastusteenuseid või reisijate toitlustamist, mida osutavad esimesena nimetatud ettevõtja töötajad või tema käsutusse samuti esimeses liikmesriigis asuva ettevõtja poolt antud töötajad rahvusvahelistes rongides, mis sõidavad läbi teise liikmesriigi, kui need töötajad teevad olulise osa nende teenuste osutamisega seotud tööst esimese liikmesriigi territooriumil, kus nad alustavad või lõpetavad oma töö.

Allkirjad